

Список літератури:

1. Круцевич Т. Ю., Пангелова Н. Є., Кривчикова О. Д. Теорія і методика фізичного виховання. К. : НУФВіС «Олімп лра», 2018. 384 с.
2. Платонов В. М. Сучасні системи спортивного тренування. К. : Перша друкарня, 2021. 672 с.
3. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. 272 с.

Гуменюк С.В. ¹ <http://orcid.org/0000-0003-0872-1470>
Басараб А.К. ² <https://orcid.org/0009-0006-6110-8367>

ВПЛИВ ОЛІМПІЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ НА РОЗВИТОК КІННОГО СПОРТУ

^{1;2}Тернопільський національний педагогічний університет
ім. В. Гнатюка

Annotation. This research is aimed at studying the *changes in olympic equestrian disciplines carried out by the International Federation for Equestrian Sports, as the main controlling organization of equestrian competitions, under the influence of the International Olympic Committee. The objective is to align the values of equestrian sports with those of the Olympic movement, while preserving equestrian sports within the program of the Summer Olympic Games.*

Keywords: *International Olympic Committee, Federation Equestre International, values, equestrian sport, development*

Актуальність теми дослідження (постановка проблеми). Олімпійські ігри є вкрай важливими для визнання виду спорту на міжнародному рівні, тому для багатьох міжнародних видів спорту та їхніх керівних організацій важливим є те, щоб вони були включені у програму Олімпійських ігор. Для того, щоб потрапити на Олімпійські ігри, будь-який вид спорту, у тому числі і кінний, повинен відповідати певним вимогам Міжнародного олімпійського комітету (МОК), керуватися міжнародною федерацією, відповідати умовам Олімпійської хартії, Всесвітньому антидопінговому кодексу, Кодексу олімпійського руху щодо запобігання маніпуляцій

змаганнями, а також стратегії розвитку олімпійського руху [18].

У своїх принципах МОК прагне втілити цінності людства, які швидко змінюються під впливом глобалізації. І, згідно з цим, ті види спорту, які входять у програму Олімпійських ігор, також повинні змінюватися та розвиватися, як відображення світових культурних принципів та чеснот [24].

Мета дослідження – дослідити вплив глобальних цінностей суспільства на олімпійські види кінного спорту через діяльність Міжнародного олімпійського комітету.

Методи дослідження – аналіз наукової літератури та Інтернет-ресурсів, синтез та узагальнення.

Результати дослідження. Кінний спорт був частиною Стародавніх Олімпійських ігор, починаючи з 680 р. до н.е. На них були представлені змагання на колісницях, а також перегони вершників на дорослих конях. *Саме у перегонах на колісницях з чотирма кіньми у 396 році до н. е. і в 392 році до н.е. жінка змогла вперше стати переможницею стародавніх Олімпійських ігор* [8].

У сучасних Олімпійських іграх кінні дисципліни з'явилися в 1900 році й включали поло, а також змагання зі стрибків у висоту. Представлені сьогодні в Олімпійських іграх дисципліни: виїздка, триборство та конкур - з'явилися лише в 1912 році [20]. На сучасному етапі Олімпійських ігор жінки вперше отримали право змагатися у виїздки в 1952 році, а у всіх трьох олімпійських дисциплінах – в 1964 році [9]. Таким чином, кінний спорт став олімпійським видом спорту, в якому жінки отримали однакові можливості з чоловіками і могли змагатися на рівних.

Незважаючи на те, що кінний спорт має понад сторічну історію в Олімпійських іграх, а також є ґендерно рівним, що є однією з цінностей МОК, у 2008 році виникла загроза виключення кінних дисциплін з програми літніх Олімпійських ігор. МОК зазначив ряд причин, основними з яких були:

- низький рівень популярності кінних змагань серед глядачів (зокрема й через нерозуміння ними правил);
- низький рівень залучення молоді;
- обмежена кількість країн-учасниць [8; 9];
- складність інфраструктури для проведення кінних змагань, а також значні витрати на її створення [24];
- низький інтерес до кінних змагань з боку ЗМІ [17; 19];

- негативний імідж кінного спорту в контексті жорстокого поводження з тваринами, а також того, що кінь виконує усю роботу на шляху до перемоги [21];

- недостатній рівень безпеки вершників і коней [16].

Також МОК вказав на необхідність модернізації кінного спорту, оскільки однією з його цілей, які мали бути досягнуті на Олімпійських іграх 2020 року, була залученість більшої кількості молоді, прагнення ґендерної рівності та підвищення універсальності Ігор [7].

Міжнародною організацією, яка визнана МОК і є лідером у світі кінного спорту, є Міжнародна федерація кінного спорту (Fédération Equestre Internationale (FEI)). Саме на неї покладено вирішення головних завдань в сфері розвитку та популяризації кінного спорту, оскільки FEI є єдиним контролюючим органом для всіх міжнародних змагань з олімпійських та паролімпійських видів кінного спорту, який також встановлює правила та затверджує програми кінного спорту на міжнародних змаганнях, чемпіонатах, регіональних і континентальних іграх, а також на Олімпійських і Паралімпійських іграх. Діяльність FEI заснована на принципі рівності та взаємоповаги між усіма 134 національними федераціями-членами, без расової, політичної чи релігійної дискримінації. Чесна гра, рівність, партнерство з твариною, повага до навколишнього середовища та коня є основними цінностями FEI [4].

Під впливом МОК і на основі його рекомендацій FEI приймає ряд заходів з метою збереження кінного спорту в програмі Олімпійських ігор, зокрема:

- *збільшення кількості країн-учасниць* за рахунок зменшення кількості вершників і коней від кожної країни: в конкурі, виїздки та триборстві для командних змагань допускаються лише 3 пари «вершник-кінь» замість 4-х, а також змінені умови кваліфікації [19];

- *більша орієнтація кінних змагань на глядача:* використання музики під час виступів вершників у виїздки «Grand Prix Special»; проведення виїздки у триборстві протягом одного дня (замість двох) [22]; дозвіл на використання ширшої кольорової гами у формі вершників (раніше допускалися лише темні кольори) [10]; пряма трансляція кінно-спортивних заходів, які проводяться під егідою FEI;

- *підвищення рівня безпеки вершників:* у виїздки вершники зобов'язуються носити захисний шолом на всіх рівнях

тестів (заборонено носіння циліндра під час виступів в Гран-Прі класі); діти, поні-вершники та молоді спортсмени повинні бути одягнені у захисні шоломи під час перебування на коні, а також під час демонстрації коня на ветеринарній інспекції; обов'язкове використання захисних жилетів дітьми-вершниками [10];

- *захист тварин у спорті*: прийняття у 2013 році «FEI Кодекс поведінки по відношенню до коня» [5], у 2014 році - «Кодексу для офіційних ветеринарів FEI» [23]; регламентація засобів керування конем, використання додаткових елементів амуніції: ногавок, мартингалів, розв'язок тощо, а також їхньої фіксації на тварині [10]; посилення ветеринарного контролю під час змагань; детальна регламентація структурних елементів перешкод з метою збільшення легкості їх руйнування [13], а також побудови маршрутів у триборстві з урахуванням їх небезпечності та складності [16];

- *основні цінності FEI*, які активно поширюються в кінному середовищі: добробут коня є головним пріоритетом; спортивне партнерство засноване на взаємній довірі та повазі між конем та людиною; універсальні та рівні умови гри для чоловіків і жінок різного віку, щоб змагатися разом у безпечному середовищі без дискримінації; задоволення потреб сьогодення без шкоди для завтрашнього [12].

Незважаючи на те, що деякі нововведення FEI були неоднозначно сприйняті кінною спільнотою [15], МОК відзначив позитивні зміни у розвитку кінного спорту, і, як наслідок, усі три олімпійські дисципліни кінного спорту і надалі представлені на літніх Олімпійських іграх, а також входять у програму Олімпійських ігор у Лондоні (2024 р.) [11] та у Лос-Анджелесі (2028 р.) [6].

Національні федерації кінного спорту знаходяться під контролем FEI та діють згідно з її рішеннями, інструкціями та правилами [4]. В грудні 2021 року під час візиту в Україну Інгар Де Вос (президент FEI) зазначив, що один з пріоритетів національної федерації, так само як і для FEI, є розвиток кінного спорту і всіх шляхів, за допомогою яких ми можемо просувати його інтереси для того, щоб цей вид спорту отримав місце на Олімпійських іграх. Окрім цього, він підкреслив, що кінний спорт є унікальним видом спорту, оскільки тут є два атлети (кінь і людина), а також є рівні умови для жінок і чоловіків, що дає

переваги для просування кінного спорту з позиції ґендерної політики в спорті [3].

Всеукраїнська федерація кінного спорту (ВФКС) прийняла зміни, запропоновані FEI і внесла їх в національні правила з олімпійських видів кінного спорту, а також інших дисциплін, які знаходяться під контролем FEI. У зв'язку з тим, що кінний спорт в Україні не є популярним [1], за прикладом FEI ВФКС проводить заходи з метою залучення до занять кінним спортом дітей та молоді; зокрема, з 2019 року в Україні проводяться спеціальні дитячі змагання, які покликані популяризувати верхову їзду серед дітей (від 6 років і старше), а також мотивувати їх займатися кінним спортом на професійному рівні у майбутньому [2].

Висновок. Проведене дослідження свідчить, що олімпійські цінності, як відображення глобальних цінностей людства, мали значний вплив на розвиток кінного спорту. Модернізація кінного спорту стала важливим завданням для Міжнародної федерації кінного спорту з метою збереження виїздки, конкуру та триборства в програмі літніх Олімпійських ігор. Відповідно до вказівок МОК Міжнародна федерація кінного спорту реалізувала низку заходів (включаючи зміни в правилах змагань з кінного спорту) з метою забезпечення рівності учасників міжнародних змагань, підвищення рівня безпеки атлетів, забезпечення благополуччя коней, залучення молоді, дотримання ґендерної рівності, а також популяризації олімпійських цінностей.

Зміни, які були здійснені FEI під впливом МОК, були підтримані Всеукраїнською федерацією кінного спорту, що знайшло своє відображення в оновленнях національних правил з кінного спорту, а також проведені заходів з метою популяризації кінного спорту в Україні.

Таким чином, під впливом олімпійських цінностей кінний спорт стає більш популярним, універсальним, безпечним та орієнтованим на добробут тварин як на національному, так і міжнародному рівнях.

Список літератури:

1. Басараб А. Фактори популярності кінно-спортивних змагань в Україні. *Молодь та олімпійський рух*. К., 2023. С. 13-14. URL: https://unisport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez_molod_hvi_zhovt-lyst_23_7_1.pdf (дата звернення: 03.01.2024).

2. Гуменюк С. В., Басараб А. К. Особливості спеціальних дитячих змагань з кінного спорту в Україні. *Інноваційні підходи до процесу спортивного тренування* : матеріали регіонального науково-практичного семінару. Тернопіль: ТАЙП, 2023. С. 67-73. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/31420> (дата звернення: 03.01.2024).

3. Зустрічі Інгмара Де Воса з державними діячами України в галузі спорту. URL: <https://horses.dp.ua/zustrichi-ingmara-de-vosa-z-derzhavnimi-diyachami-ukrayini-v-galuzi-sportu-vipusk-zhurnalu-55/> (дата звернення: 03.01.2024).

4. About FEI. URL: <https://campus.fei.org/course/index.php?categoryid=20> (дата звернення: 26.12.2023).

5. Code of Conduct for the Welfare of the Horse. URL: <https://campus.fei.org/course/info.php?id=457#:~:text=The%20FEI%20Code%20of%20Conduct,within%20the%20sport%20in%202013> (дата звернення: 02.01.2024).

6. Eleanor Jones. This is only the beginning: horse sport confirmed for 2028 Olympics. URL: <https://www.horseandhound.co.uk/news/this-is-only-the-beginning-horse-sport-confirmed-for-2028-olympics-841409> (дата звернення: 30.12.2023).

7. Equestrian Life, IOC Sports Director Speaks on Olympic Agenda 2020 at FEI Sport Forum. URL: <http://www.equestrianlife.com.au/articles/IOC-Sports-Director-speaks-on-Olympic-Agenda-2020-at-FEI-Sports-Forum> (дата звернення: 27.12.2023).

8. Experience the Olympic equestrian events as staged in fifth century B.C. URL: <https://inside.fei.org/media-updates/back-basics-ancient-olympic-games> (дата звернення: 26.12.2023).

9. FEI 100 Years: Females at the Fore. URL: <https://www.fei.org/stories/100-years/fei-100-years-females-fore> (дата звернення: 26.12.2023).

10. FEI General Assembly. Proposals for 2020 modifications to the dressage regulations. URL: https://inside.fei.org/system/files/ANNEX%2017.2_GA20_Dressage%20Rules_0.pdf (дата звернення: 02.01.2024).

11. FEI President welcomes IOC confirmation of equestrian sport in 2024 Olympic programme and approval of Tokyo 2020 formats. URL: <https://inside.fei.org/media-updates/fei-president->

welcomes-ioc-confirmation-equestrian-sport-2024-olympic-programme-and-approval (дата звернення: 29.12.23).

12. FEI values. URL: <https://inside.fei.org/fei/about-fei/values> (дата звернення: 29.12.2023).

13. FEI Stewards manual. URL: <https://inside.fei.org/fei/regulations/stewards-manual> (дата звернення: 02.01.2024).

14. Future of Olympic equestrian sport under threat. URL: <https://www.equisport.pt/en/news/future-of-olympic-equestrian-sport-under-threat> (дата звернення: 30.12.2023).

15. Gilmore Erin. Tokyo 2020: Countdown to Show Jumping Disaster? URL: <https://heelsdownmag.com/tokyo-2020-countdown-to-show-jumping-disaster> (дата звернення: 29.12.2023).

16. Hall Carol. Why Olympic Equestrians Could be Riding for a Fall? URL: <https://theconversation.com/why-olympic-equestrians-could-be-riding-for-a-fall-58965> (дата звернення: 30.12.2023).

17. Horse & Hound, Future of Olympic Equestrian Sport Under Threat. URL: <https://www.horseandhound.co.uk/news/future-of-olympic-equestrian-sport-underthreat-266589> (дата звернення: 27.12.2023).

18. How can a new sport be included in the Olympic Games programme? URL: <https://olympics.com/ioc/faq/sports-programme-and-results/how-can-a-sport-be-included-in-the-olympic-games-programme> (дата звернення: 26.12.2023).

19. International Jumping Riders Club, Olympic Format Debate Serves as Reality Check For Equestrian Sport. URL: <https://www.ijrc.org/en/News-results/OLYMPIC-FORMAT-DEBATE-SERVES-AS-REALITY-CHECK-FOR-EQUESTRIAN-SPORT.html> (дата звернення: 28.12.2023).

20. Lulu Kyriacou. Horses became involved in Olympic competition approximately 680 BC when chariot racing was introduced. URL: <https://horsenetwork.com/2021/07/horses-at-the-olympic-games-from-ancient-to-modern> (дата звернення: 28.12.2023).

21. Melissa Monty. The Future Of Olympic Equestrian Sports. A response to an opinion that the horse does all the work. URL: <https://www.theodysseyonline.com/future-olympic-equestrian-sports> (дата звернення: 29.12.2023).

22. Paulick Report Staff. Equestrian Sports Confirmed Inclusion for 2024 Olympics. URL: <https://www.paulickreport.com/horse-care-category/equestrian-sports-confirmedinclusion-2024-olympics> (дата звернення: 02.01.2024).

23. Permitted treating veterinarian codex. URL: http://efu.org.ua/upload/documents/1/170/attachment/OV_and_PV_VETERINARIAN_CODEX_0.pdf (дата звернення: 02.01.2024).

24. Saila Maria Sofia Yli-Koivisto. «Change or be changed» – empowerment of world culture in the new Olympic format of equestrian sports. URL: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/117785/Yli-KoivistoSaila.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (дата звернення: 25.12.2023).

Дручок В.П.

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Тернопільський національний педагогічний університет ім.
В. Гнатюка

Annotation. *The article analyzes external and internal factors influencing the formation of professional competence of future managers of physical culture and sports. External factors include those that determine the content of training, determine the logic of behavior and self-development of the individual. Internal factors are attitudes, needs, interests that are formed in the conditions of the education market and determine their attitude towards themselves and the environment.*

Keywords: *competence, factors, managers, physical culture, sport.*

Актуальність теми дослідження (постановка проблеми). Сучасний етап розвитку нашої держави, в умовах військового стану, реформування освітньої сфери та інтеграції українських вищих навчальних закладів (ВНЗ) у європейський освітній простір, гостро вимагає пошуку нових ефективних шляхів удосконалення процесу формування професійної